Bærekraftrapportering – en ny tidsalder?

Regnskapsloven stiller krav til foretakenes bærekraftrapporter, men mange mener at det mest har vært pene ord. Nå opplever vi at investorer og myndigheter har økte forventninger til næringslivets bærekraftinnsats. Dette skjerper ansvaret for selskapene med hensyn til å analysere eget klimabidrag og rapportere korrekte tall og sammenhenger.

Advokat
Andreas Lowzow
Advokatfirmaet Schjødt

Advokat
Knut Bergo
Advokatfirmaet Schjødt

ESG er i vinden. De tre bokstavene står for miljøstandarder, sosiale standarder og selskapsstyring. Særlig miljøaspektet er i tiden, ikke minst klima. Fossilt brensel vil etter fysikkens lover ende som karbongass i atmosfæren, om de ikke fanges opp. Ca. 2/3 av utslippene er fra tiden etter 1992, da forskere ble klar over mulige klimaeffekter. Vi skal ikke langt utenfor vår oljeproduserende andedam før mange er svært urolige for økte temperaturer og ekstreme værforhold. Paris-avtalen forplikter landene til å redusere med 40 % innen 2030 og oppnå karbonnøytralitet i 2050, men utslippene har bare fortsatt å øke. Noen mener at det er for sent å begrense temperaturøkningen til 1,5 eller 2 grader slik Parisplanen var. Langt flere mener at det krever langt raskere omstilling. EU har flere tiltak på trappene, og mer vil komme. Flere og flere i de internasjonale markedene synes å tro at den fossile tidsalderen kan gå mot slutten lenge før vi nordmenn har sett for oss det.

EU arbeider med felles begrepsrammeverk for bærekraft

EU arbeider med en klassifisering («taksonomi») som skal angi om en investering er bærekraftig eller ikke. Dette har en viktig side til finansnæringen, som FN og EU har utpekt som en sentral bidragsyter til et skifte. De store karbonutslippene skjer når næringslivet produserer varer og tjenester og forbrukerne konsumerer disse, men re-allokering av kapital i kombinasjon med økt skatt på utslipp skal stimulere til grønnere produksjons- og forbruksmønstre. Dette forutsetter åpenhet om hvem som eier og gjør hva på kapitalsiden. Kapitalforvaltere vil bli pålagt å evaluere egne og kunders investeringsporteføljer og rapportere andelene av grønt og brunt, mens verdipapirforetak må spørre kundene om ESG-preferanser. Dette kommer sannsynligvis i 2020–21.

EUs pålegg gjelder foreløpig ikke for banklån, men bankene tar bærekraft stadig mer på alvor når de henter inn kapital og gir lån. De ønsker å vise handlekraft og vri utlånsboka over mot grønne og bærekraftige lån. Grønn kapital er ikke lenger et nisjeprodukt.

EU har varslet at taksonomien blir forsinket. Det er ikke enkelt å lage et internasjonalt «grønt regnskapsspråk» på kort tid. Dette er revisorer nærere til å forstå enn andre, det tok mange tiår å utvikle gode standarder for finansiell rapportering. Det synes ikke å stanse rettsutviklingen, påleggene fra EU knyttes i stedet til markedsbaserte ESG-standarder noen år til. Et problem i så måte er at definisjonene kan være uklare og varierende, slik at det er behov for koordinering og standardisering. Her arbeider vi for tiden med et norsk initiativ – Nordic Green AS.

Bærekraftinformasjonen fra bedriftene må forbedres og utvides

Mangel på informasjon kan være et problem for analytikere, forvaltere, investorer, myndigheter og andre som vil vite noe om hvor brunt eller grønt et selskap i virkeligheten er. Selskapenes «Redegjørelser om samfunnsansvar» er ofte vage eller pene ord, uten tall og konkret informasjon. Dette påpekes bl.a. av PWC i «Bærekraft 100» fra 2019, hvor det fremgår at «Nesten en fjerdedel av selskapene er ikke åpne om klimagassutslippene sine, og nærmere to tredeler har ikke definert konkrete mål for å redusere sin negative påvirkning på klimaet.»[1]

Slik vi ser det, er reglene klare nok, de må bare tas mer på alvor. Regnskapsloven § 3–3c pålegger store foretak å redegjøre for hvordan de integrerer miljøhensyn og korrupsjonsbekjempelse i sine forretningsstrategier og drift. De skal opplyse om retningslinjer, prinsipper, prosedyrer og standarder de benytter, hvordan de arbeider for å omsette disse til handling, vurdere resultatene av arbeidet og opplyse om forventninger fremover. De foretak som ikke har slikt på plass, skal opp-

1 Se Bærekraft 100, 2019 side 34.

lyse særskilt om dette. Revisorloven § 5–1 pålegger revisor å påse at bestemmelsen følges.

Regnskapsloven stiller ikke nærmere krav til selskapenes ESG-satsing, og den sier ikke at alle bedrifter må ta dette på alvor. Alt tyder imidlertid på at «markedet» nå skjerper forventingene. EU publiserte ikke-bindende retningslinjer for rapportering av klimarelaterte forhold 18. juni 2019,[2] og det europeiske tilsynsorganet «European Securities and Markets Authority» (ESMA) ga den 26. oktober 2018 sin årlige offentlige uttalelse vedrørende hva som skal være tilsynsprioriteringer for 2018 årsregnskapet for noterte selskaper. Det nevnes for første gang eksplisitt: «…disclosures of non-financial information with particular focus on: environmental and climate change related matters, explanation as to why certain policies were not pursued; and key-performance indicators relating to non-financial policies.»[3] I 2018 ble den ikke-finansielle rapporteringen om ESG vurdert for 819 utstedere (omtrent 31 % av utstederne underlagt kravene), noe som resulterte i 51 offentlige tiltak. ESMA har uttalt at de vil fortsette å følge opp dette i 2019.[4]

Det blir ikke mye stas å være vesentlig tynnere på bærekraft enn sammenlignbare selskaper. Euronext har varslet at det kommer grønne indekser også på Oslo Børs. Uten god ESG-informasjon og konkrete forbedringstiltak kommer man da på den gale listen. I finansmarkedet kan vi allerede se de første effektene av det grønne skiftet for selskapenes lånetilgang og aksjekursutvikling. Det er en trend vi tror vil forsterke seg ettersom flere og flere fond og andre investorer inkluderer ESG som sentralt investeringsparameter. Det juridiske riset bak speilet er bl.a. aksjelovenes og erstatningsrettens uaktsomhetsstandarder. Det kan få konsekvenser å velge en brunere vei enn nødvendig.

Et konkret problem er hva de med virksomhet på norsk sokkel skal formidle av gode vinklinger.

Bærekraftrapporteringen må kvalitetssikres

Forventningene selskapene nå møter i markedet, bør være tilstrekkelig til å ta regnskapsloven § 3–3c på alvor. Selskaper innen energi- og supply, shipping, sjømat, eiendom og anlegg og luftfart og annen transport bør snarest analysere sitt klimaavtrykk og integrere ESG i sine forretninger og planer, med mindre de ønsker å fremstå utad som ESG-fornektere. Dette krever omfattende analyser «på bakken», slik flere store saker i 2018 og 2019 har vist. For karbongassutslipp finnes det konkrete tall, og flere og flere forteller nå om sitt klimaavtrykk og sine forbedringsplaner. Energi- og vannforbruk og håndtering av søppel er også enkelt å måle. Den som trenger det, kan lett få ekstern hjelp fra DNV GL, Cicero og andre.

Kvaliteten på bærekraftrapportene blir da av stor viktighet. Disse er ment bl.a. for investormarkedet, og da kan feil eller ufullstendigheter ha store konsekvenser, på samme måte som ved feil i regnskapene. Hva med den som rapporterer for positivt på ESG og feilen senere avdekkes med massiv negativ omtale og fallende aksjekurs til følge? Dette kan være ansvarsbetingende selv om selskapet aldri søkte etter grønn kapital på børsen eller i banken.

Et konkret problem er hva de med virksomhet på norsk sokkel skal formidle av gode vinklinger. Vel er karbonutslippet i norsk oljeproduksjon lavere enn innen «shale oil», men kan man unnlate å formidle at 87 % av utslippene kommer ved forbrenning av oljen (der alle er nokså like), eller unnlate å se på livsløpssyklusen for en norsk dypvannsplattform, fra bygging til opphugging? Et annet spennende revisor-relevant tema er hva overgangen til en karbonnøytral fremtid vil bety for verdsettelse av langsiktige anleggsmidler og seismikkbiblioteker med mer. Det gjelder spesielt dersom EU akselererer miljøtiltakene og tar med karboneksport i karbonregnestykkene. I markedene ser vi dette komme gjennom begrepet «klimarisiko» som et kort- og ikke minst langsiktig konsept av betydning både for de som rammes av klimaendringene og de som må regne med å omstille virksomheten sin.

2 Se «Communication from the Commission, Guidelines on non-financial reporting: Supplement on reporting climate-related information (2019/C 209/01)».
3 Se Public Statement – European common enforcement priorities for 2018 annual financial reports fra ESMA datert 26. oktober 2018.
4 Se https://www.esma.europa.eu/press-news/esma-news/eu-enforcers-focus-new-ifrs-standards-and-non-financial-information